

ÇEVİRİMİÇİ CİNSEL ŞİDDET HAKKINDA HUKUKİ BİLGİLER

cinselsiddetlemucadele.org

csdestek.org

İçerik

Av. İrem Yener

Katkıda Bulunanlar

Av. Arzu Aydođan

Begüm Baki

Av. Eda Dilara Toca

İrem Özgürçan

Tuđba Yavuz

Tasarım

Bu broşür cinsel şiddet hakkında çeşitli bilgiler içermektedir; bu bilgiler şiddete dair hafızamızı canlandırabilir veya üzerimizde çeşitli etkiler ortaya çıkarabilir. Bunu fark edersek derin ve yavaş nefesler alarak rahatlamayı ve okumaya ara verip, kendimizi hazır hissettiğimizde devam etmeyi deneyebiliriz.

İçindekiler

1.	Giriş: Çevrimiçi Şiddet ve Dijital Araçların Rolü	6
2.	Cinsel Şiddet	8
3.	Çevrimiçi Cinsel Şiddet	9
4.	Çevrimiçi Cinsel Şiddete İlişkin Suç Tipleri	11
5.	Başvurulabilecek Mekanizmalar	21
6.	Sonuç ve Destek Kaynakları	24

1- Giriş Çevrimiçi Şiddet ve Dijital Araçların Rolü

Teknolojinin ve dijital iletişim ile sosyal medya araçlarının hızlı bir şekilde gelişmesi, gündelik hayatta karşılaştığımız şiddet davranışlarının dijital ortamlarda da yaygınlaşmasına alan açmıştır. Bu durum, dijital şiddetin kapsamını, niteliğini ve sıklığını artırmış, sosyal medya platformlarında kullanıcı kimliklerinin gizlenebilmesi, paylaşımların geniş kitlelere ulaşma kapasitesi ve bu süreçte izlenemeyen yayılma biçimleri gibi unsurlar, hukuka aykırı davranışları maruz bırakılan kişiler üzerindeki olumsuz etkilerini derinleştirmiştir. Dolayısıyla, dijital alanda gerçekleşen bu tür davranışlar, maruz bırakılanlar için yeni bir şiddet biçimi olarak literatürde yerini almıştır.

Dijital/çevrimiçi şiddet; teknolojik araçlar ve/veya sosyal medyanın baskı kurmak ve kontrol etmek için kullanıldığı ve maruz bırakılan kişiye duygusal, sosyal ve ekonomik yönden zarar veren eylemlerin bütünüdür. Bu eylemler bütünü tanımlamak için literatürde uzlaşmış bir kavram henüz yoktur; dijital şiddet, çevrimiçi şiddet, siber şiddet vb. tanımlamalar kullanılabilir. Ancak uygulanan şiddet davranışları ve sonuçları açısından hepsi aynı şeyi ifade etmektedir. Bu metinde sadece dijital araçlarda değil, özellikle çevrimiçi internet ortamlarında ve uygulamalarında gerçekleşen şiddetten ve buna yönelik atılabilecek hukuki adımlardan bahsedeceğimiz için çevrimiçi şiddet ifadesini kullanacağız.

Dijital olan ve sosyal medyada paylaşılan içeriklerin kimi zaman tamamen kaldırılmaması, silinememesi veya paylaşılan verinin izlenmesinin imkansız olması sebebiyle çevrimiçi şiddetin etkileri uzun süreler devam edebilir.

Bu, hayatta kalanın yaşadığı şiddetin tekrar edebileceği ihtimalini de beraberinde getirir. Ancak her şiddet davranışında olduğu gibi burada da şiddet, uygulayanın suçudur ve bu suçun hukuki bir karşılığı vardır. Bu noktada hukuki destek almak atabileceğimiz önemli adımlardan biridir.

Çevrimiçi şiddet davranışları korkutma, kızdırma, kışkırtma, taciz, iftira, karalama, ifşa etme ve dışlama gibi şekillerde uygulanabilir. Çevrimiçi şiddet, bu davranışlardan biri olabileceği gibi iç içe birden fazla davranış yoluyla ve diğer şiddet türleriyle birlikte de gerçekleşebilir. Örneğin, cinsel içerikli özel bir fotoğrafın onay olmaksızın paylaşılması hem çevrimiçi hem cinsel şiddettir.

Derneğimizin hazırlamış olduğu Cinsel Şiddet Sonrası Destek Çalışmaları 2022 Etki Değerlendirme Raporuna göre destek hattımıza ulaşan danışanların en çok maruz bırakıldığı şiddet türü çevrimiçi cinsel şiddet olmuştur. Hem bu oranın önceki yıllara göre artışı hem de çevrimiçi cinsel şiddetin kanunda direkt olarak düzenlenmemesi bu bilgi notunu hazırlamamızı zorunlu kılmıştır.

2- Cinsel Şiddet

Onay¹ almaksızın, onay inşa ederek veya onay almanın söz konusu olamayacağı durumlarda kişinin/kişilerin uyguladığı, istenmeyen bir cinsel davranışa yönelik teşebbüs ve tehdit içeren, bir kişinin bedensel ve/veya cinsel bütünlüğüne yönelik her türlü, eylem, davranış ve müdahale cinsel şiddet olarak tanımlanır. Kişinin cinsiyetini, cinsel yönelimini, toplumsal cinsiyet kimliğini veya toplumsal cinsiyet ifadesini hedef alan davranışlar; cinsel sağlığı tehdit eden müdahaleler, üreme sağlığı ile ilgili ilaç ve hizmete erişimin engellenmesi veya cinsiyet kimliğine yönelik yapılan zorunlu operasyonlar da cinsel şiddet tanımının kapsamına girer. Cinsel şiddet; gözdağı, şantaj ve farklı tehdit davranışları yoluyla da gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla, cinsel şiddet, gerçekleşmiş bir eylem olabileceği gibi teşebbüs edilmiş veya tehdit boyutunda kalmış, henüz gerçekleşmemiş eylem ve davranışları da kapsar.

¹ Daha ayrıntılı bilgi için bkz: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, tabukamu, Cinsel Davranışlarda Onay ve Onay İnşası <https://www.tabukamu.com/cinsel-davranislarda-onay>

3- Çevrimiçi Cinsel Şiddet

Çevrimiçi cinsel şiddet; dijital iletişim kanalları aracılığıyla bireyi hedef alan, bireyin isteği dışında karşı karşıya bırakıldığı cinsel içerikli, saldırgan, aşağılayıcı veya göz korkutucu davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

Çevrimiçi cinsel şiddete şunları örnek verebiliriz: cinsel içerikli fotoğraf veya video çekimi yapmak için zorlamak, karşılıklı onay varlığında gerçekleşmiş cinsel içerikli mesajlaşmaların onay olmaksızın başka kişilerle paylaşılması ve/veya paylaşma tehdidinde bulunulması, kişinin istemediği halde dijital araçlar yoluyla cinsel içerik tüketmeye zorlanması, sosyal medya üzerinden kişinin cinsiyet kimliği, cinsel yönelimi ve cinsel pratiklerinin varlığı ya da yokluğuna yönelik onay dışı eylemler...

Sosyal medya platformları, kişinin kimliğini rahatlıkla gizleyebilmesine ve sahte hesaplar oluşturarak kendini olduğundan farklı göstermesine fırsat vermesi nedeniyle, kişinin çevrimiçi cinsel şiddet davranışlarını gerçekleştirmesini kolaylaştırır ve cezasızlığı artıran etkenlerden birini oluşturur.

Türk Ceza Kanununda bu şiddet türüne ilişkin **doğrudan** kanuni bir düzenlemenin olmaması sebebiyle yerleşik bir şikayet ve yargılama mekanizması yoktur. Oysa Türkiye'nin 2021 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile feshettiği İstanbul Sözleşmesi, her bir suç biçiminin ulusal kanunlarda tanımlanması ve şiddeti önleyici tedbirlerin alınması için taraf devletlere yükümlülükler yükliyordu ve Sözleşme'de sayılan suç tiplerinden biri de çevrimiçi şiddetti. Ancak İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması sonrasında Türkiye'de, oluşturulan kanunlarda veya yapılan kanuni değişikliklerde çevrimiçi şiddet açıkça tanımlanmadı ve buna yönelik önleyici düzenlemeler geliştirilmedi.

Yine de soruşturma ve kovuşturma aşamasında Şikayet yoluna gidilebilecek birden fazla suç düzenlemesi bulunmaktadır. İşlenen fiilin niteliğine göre bu suç düzenlemelerinin biri veya birden fazlası aynı anda söz konusu olabilir. Çevrimiçi Şiddete ilişkin Şikayet yoluna gidilebilecek suç tipleri Őunlardır:

Eziyet (TCK m. 96)

Cinsel Taciz (TCK md. 105)

Tehdit (TCK m. 106)

Şantaj (TCK m. 107)

Kişilerin Huzur ve Sknunu Bozma (TCK md. 123)

Israrlı Takip (TCK md. 123/A)

Hakaret (TCK m. 125)

Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçu (TCK md.132)

Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali (TCK md. 134)

Kişisel Verilerin Kaydedilmesi (TCK md. 135)

Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme (TCK md. 136)

Bilişim Sistemine Girme Suçu (TCK md. 243)

DeepFake Teknolojisi İle Sahte Cinsel İçerikli Görüntü retme ve Paylaşma

4- Çevrimiçi Cinsel Şiddete İlişkin Suç Tipleri

Eziyet (TCK m. 96)

Bir kimsenin eziyet çekmesine sebep olacak şekilde davranan kimseler bu kanun maddesine göre cezalandırılır. 2022 yılında Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklikle beraber bu suçun kadına karşı işlenmesi sebebiyle verilecek ceza açısından da bir alt sınır belirlenmiştir.

Bu suç tipi açısından şiddet fiili net olarak tanımlanmamıştır. Ancak kanun gerekçesine göre, bir kimsenin insan onuru ile bağdaşmayan; fiziksel ve ruhsal yönden acı çekmesine, aşağılanmasına yol açacak eylemlerde bulunması eziyet olarak tanımlanmıştır. Eziyet suçunda korunan hukuki yarar; bir kimsenin onuru, maddi ve manevi vücut bütünlüğüdür. Çünkü bu filler aynı zamanda hakaret, tehdit, cinsel taciz niteliği de taşıyabilir. Çevrimiçi cinsel şiddet filleri açısından bakıldığında, şiddetin kişinin acı çekmesine sebep olduğu, kişinin onuruna, maddi ve manevi bütünlüğüne saldırdığı, etkisinin uzun süre ve hatta hayat boyu devam ettiği açıktır. Bu nedenle şikayet yoluna başvururken eziyet suçunun da gerçekleştiğinden bahsedebiliriz.

Cinsel Taciz (TCK m. 105)

Bir kimseyi cinsel amaçlarla taciz eden kişi bu kanun hükmünce cezalandırılır. Bu taciz fiili, fiziki olarak gerçekleşebildiği gibi çevrimiçi yollarla, sosyal medya araçları ile de gerçekleşmektedir. Bu nedenle kanun bu şiddet fiilinin posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi halinde cezanın artırılması gerektiğine hükmetmiştir.

Kişiye rızası dışında sosyal medya veya dijital cihazlar üzerinden gönderilen cinsel içerikli ifadeler, işaretler, teklifler, çıplak vücudun teşhir edilmesi, cinsel konulu ses kayıtları, görseller, cinsel organ fotoğrafları, videolar veya görüntülü konuşma sırasında sergilenen eylemler, cinsel taciz suçunun oluşmasına neden olur.

Tehdit (TCK m. 106)

Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi bu kanun hükmünce cezalandırılır. Bu suçun düzenlenmesinde de 2022 yılında yapılan kanuni değışiklikle suçun kadına karşı işlenmesi hâlinde verilecek ceza açısından bir alt sınır belirlenmiştir.

Bir kişinin tehdit yoluyla cinsel içerikli görüntülerinin çekilmesi veya alınması, kişinin bu görüntülerinin internette, sosyal ağlarda veya özel mesajlaşmalarda başkalarıyla paylaşmakla tehdit edilmesi gibi fiiller çevrimiçi cinsel şiddet suçunu oluşturur.

Şantaj (TCK m. 107)

Şantaj, tehdit suçu ile benzer nitelik taşısa da daha ağır sonuçları ve etkileri olan bir suçtur. Çevrimiçi cinsel şiddet açısından bakıldığında şantaj suçu, bir kimsenin şeref veya saygınlığına zarar verecek mahiyette olan hususların açıklanacağı veya isnat edileceğı tehdidi ile işlenebilir. Davranışın kişiden bir fayda sağlamak amacıyla ve iradesini etkileyecek bir zorlama şeklinde gerçekleşmesi gerekir.

Örneğın; bir kimseden, ona ait özel fotoğraf veya video görüntülerinin teşhir edileceğı veya sosyal medya üzerinden paylaşılacağından bahisle para talep edilmesi, ilişkiyi bitirmek isteyen tarafın özel görüntülerinin diğeri tarafça yayılıp paylaşılacağı ve bu nedenle ilişkiye devam etmeye zorlanması, özel görüntülerinin yayılacağı tehdidiyle kişinin cinsel birlikteliğe zorlanma-

sı gibi davranışlar çevrimiçi cinsel şiddet suçunun şantaj yoluyla işlenmesidir. Aynı zamanda kişiye "... benimle buluşmazsan lezbiyen olduğunu ailene söylerim, benden boşanırsan çocuklarını bir daha göremezsin, çocuklarına senin seks işçisi olduğunu söylerim..." gibi tehditlerde bulunulmasıyla da bu suç işlenmiş olur.

Cinsel içerikli görüntülerin kullanılması suretiyle gerçekleştirilen şantaj suçu ile ilgili olarak üç aşamanın söz konusu olduğu söylenebilir.² Bunlar;

- 1- Cinsel içerikli görüntünün rızayla elde edilmesi veya rıza dışı ele geçirilmesi,
- 2- Cinsel içerikli görüntünün, istenilen şeyin mağdur tarafından yapılmaması durumunda üçüncü kişilerle paylaşılması tehdidi (şantaj) ve
- 3- İstenilenin yapılmaması durumunda cinsel içerikli görüntülerin üçüncü kişilerle paylaşılması aşamalarıdır.

Bu aşamalar ile ilgili olarak ceza sorumluluğu açısından ilk belirtilmesi gereken husus, görüntülerin ele geçirilmesi fiili ile bu görüntülerin yayılması tehdidi (şantaj) ya da bu görüntülerin mağdurun istenilen şeyi yapmaması durumunda gerçekten de paylaşılmasının (yayılması) farklı fiiller olmasıdır. Bu durumda fail, söz konusu oluşabilecek suçlar nedeniyle gerçek içtima gereği ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu (TCK m. 123)

Sırf huzur ve sükununu bozmak amacıyla bir kimseye ısrarla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde kişi bu madde hükmüncü cezalandırılır. Bu davranış ile kişinin özel ve sosyal hayatının özgürce yaşamasına müdahale edilir ve kişinin iç huzuru, karar verme ve hareket etme özgürlüğü elinden alınmış olur. Çoğunlukla bu davranış başka suçların içerisinde görünmez hale gelir ve soruşturulması veya kovuşturulması göz ardı edilir.

² Mehmet Emre Yıldız, Yargıtay Kararları Işığında Dijital Flört Şiddeti Teşkil Eden Yöntemlerden Doğan Ceza Sorumluluğu, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2606124>

Örneğin; kişinin telefonla ısrarla aranarak veya mesaj atılarak cinsel tacize maruz bırakılması sonucu cinsel taciz suçu devreye girer ve huzur ve sükunu bozma iddiası dikkate alınmaz. Aynı zamanda bu suçun oluşması için, davranışın belli bir süre devam etmesi şartı da aranır. Ancak bu sürenin ne kadar olması gerektiğine dair net bir belirleme yoktur, somut olaya göre değerlendirme yapılır.

Kişinin cinsel amaçlarla sürekli aranması veya kişiye mesaj atılması, kişinin sürekli mesaj atmaya, konum bildirmeye veya fotoğraf göndermeye zorlanması, kişi iletişim kurmak istemediğini belirtmesine veya yanıt vermemesine rağmen iletişim kurmakta ısrar edilmesi bu suçun oluşmasına sebep olur.

Israrlı Takip (TCK m. 123/A)

Israrlı takip suçu, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun özel bir görünümü olarak 2022 yılında Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklikle beraber düzenlenmiştir. İstanbul Sözleşmesi'nin bir kazanımı olarak hazırlanan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da düzenlenmiş, daha sonra da Türk Ceza Kanunu'nda uygulama alanı bulmuştur.

Kanun maddesine göre, "Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına sebep olacak şekilde hareket edilmesi..." ile ısrarlı takip suçu oluşur.

Bu suçun çocuğa, ayrılık kararı verilen veya boşanılan eşe karşı işlenmesinde, maruz bırakılanın okulunu, işyerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olacak şekilde işlenmesi halinde verilecek ceza arttırılır.

Bu suçun işlenmesi bakımından hangi maksadın güdüldüğünün veya bir maksat güdülüp güdülmediğinin bir önemi yoktur. Kişinin ciddi bir rahatsızlık duyması ya da kendisinin veya yakınlarının güvenliğinden endişe duyması yeterlidir. Sonuç olarak davranışın tekrarlanarak belirli bir ısrarla gerçekleşmesi, suçun oluşmasına sebebiyet verecektir.

Örneğin; kişinin telefonla veya başkaca bilişim araçlarıyla ısrarla rahatsız edilmesi, bu araçlar vasıtasıyla defalarca cinsel tacize maruz bırakılması, ısrarlı takip suçunun çevrimiçi cinsel şiddet şeklinde işlenmesidir.

Hakaret (TCK m. 125)

Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi hakkında bu kanun hükmünce cezaya hükmedilir. Bu davranışın sesli, yazılı veya görüntülü ileti yoluyla yani çevrimiçi araçlar kullanılarak işlenmesi halinde de aynı şekilde cezalandırma yapılır.

Son zamanlarda çevrimiçi araçların sağladığı kolaylıktan faydalanarak bu suçun işlenmesinde bir artış görülmektedir. Özellikle kadınların ve LGB-Tİ+'ların cinsiyet kimlikleri üzerinden bu şiddet davranışına maruz bırakıldığı gözlemlenmektedir. Örneğin; kişilerin sosyal medya üzerinden cinsel yönelimine, cinsiyet kimliğine veya cinsellik pratiklerine yönelen hakaretlere maruz bırakılması, kişilere yönelik küçümseme amacıyla "or****, ka****, o**** ç**** ..." gibi ifadelerin kullanılması hakaret suçunun çevrimiçi şekilde işlenmesidir ve çevrimiçi cinsel şiddettir.

Haberleşmenin Gizliliğini İhlal (TCK m. 132)

Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden veya diğer tarafın rızası olmadan hukuka aykırı şekilde ifşa eden kimse bu kanun hükmü ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali, haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse ceza artırılır.

Örneğin; kişiler arasındaki cinsel içerikleri yazışmaların, görüntülerin veya telefon görüşmelerinin kaydedilmesi, bu içeriklerin diğer tarafın rızası olmadan ifşa edilmesi veya paylaşılması, haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunun çevrimiçi cinsel şiddet şeklinde işlenmesidir.

Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali (TCK md. 134)

Türk Ceza Kanununa göre kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kişiler, hapis cezası ile cezalandırılır. Bu eylemin görüntü veya ses kaydı alınması veya hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi suretiyle gerçekleşmesi halinde ise ceza arttırılır. Örneğin; kişinin evine ses/görüntü kayıt cihazı yerleştirilmesi ve bu verilerin paylaşılması, kişiye özel atılan cinsel içerikli mesajların, fotoğrafların ve seslerin ifşa edilmesi ve ifşa edilmekle tehdit edilmesi, kişinin sosyal medya uygulamaları üzerinden telefon numarasının isteği dışında yayılması gibi durumlar özel hayatın gizliliğinin ihlaline sebep olur.

Türk Ceza Kanunu açısından görüntülerin ele geçirilme şekline göre özel hayatın gizliliğinin ihlali ile birlikte farklı suç tipleri de gündeme gelebilir. Cinsel içerikli görüntüler fail tarafından çeşitli yollarla ele geçirilmiş ya da elde bulunduruluyor olabilir. Bu görüntüler kişinin rızası ile kaydedilmiş veya faile istenilerek yollanmış olabileceği gibi, mağdur aldatılarak ele geçirilmiş, gizli olarak rıza dışı kaydedilmiş ya da mağdura ait bilişim sistemlerine müdahale suretiyle yani bilişim suçları yoluyla ele geçirilmiş olabilir.

Cinsel içerikli görüntülerin kaydedilmesine yönelik rıza her ne kadar bu görüntülerin üretilmesi ya da bulundurulmasına yönelik olsa da bu görüntülerin üçüncü kişilerle paylaşılmasını içermediğinden söz konusu görüntülerin paylaşılması durumunda failin fiili hukuka uygun olmayacaktır. Bu nedenle kişinin rızasına dayalı da olsa edinilmiş ya da üretilmiş olan cinsel içerikli görüntülerin üçüncü kişilerle paylaşılması durumunda özel hayatın gizliliğini ihlal suçu oluşur.

Özel hayat; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istendiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel olayları ve bilgilerin tamamını içerir. Bu nedenle kamuya açık alanda bulunulması; kişinin bu alandaki her görüntü veya sesinin dinlenmesine, izlenmesine, kaydedilmesine, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiği anlamına gelmez.

Kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, “kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik” prensibi geçerli olup kamuya açık alandaki kişinin, gün içerisinde yaptıkları, gittiği yerler, kiminle niçin, nasıl, nerede ve ne zaman görüştüğü gibi hususları tespit etmek amacıyla sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş bilgileri ya da onun başkalarınınca görülmesi ve bilinmesini istemeyeceği, özel yaşam alanına girdiğine şüphe bulunmayan faaliyetleri özel hayat kapsamına dahildir. Bu nedenle kamusal alanda dahi kişilerin görüntülerini cinsel amaçlarla kullanmak ve yaymak amacıyla izinsiz olarak çekmek, çevrimiçi cinsel şiddet suçuna örnektir ve özel hayatın gizliliğinin ihlali suçunu oluşturur.

Bu suçun bir kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle veya suçun belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi halinde de ceza, kanunda belirtilen cezadan yarı oranda artırılarak verilir.

Kişisel Verilerin Kaydedilmesi (TCK md.135)

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi ile bu suç oluşur. Ayrıca hukuka aykırı olarak bu verilerin kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; ahlaki eğilimlerine, **cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına** veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkraya uyarınca verilecek ceza artırılır.

Günümüzde birçok kamu ve özel kurumda kişisel veriler kaydedilmekte ve kullanılmaktadır. Bu verilerin erişebilen kişiler tarafından yetki sınırları aşılarak kaydedilmesi ve kullanılması da bu suçun konusunu oluşturmaktadır.

Kaydedilen verinin kişisel veri niteliğinde olması önemlidir. Örneğin; bir kimşenin çıplak görüntüleri kişisel veri sayıldığından burada kişisel verilerin kaydedilmesi suçtu da oluşur ancak özel hayatın gizliliğinin ihlali de gerçekleştiğinden birleşik suç oluşur.

Ancak kişinin cinsiyet kimliğinin, cinsel yöneliminin veya HIV statüsünün kaydedilmesi durumunda kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde kaydedildiğinden ve bu suçun oluştuğundan bahsedilebilir.

Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme (TCK md. 136)

Bir başkasına ait kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi, bir başkasına verilmesi veya yayılması ile bu suç oluşur ve bu davranışı gerçekleştiren kişi cezalandırılır. Kişiler adına internette sosyal medya hesapları açarak onlar adına paylaşım yapmak bu suçun işleniş şekillerinden biridir.

Bu suç çoğu zaman kişiler adına açılan sosyal medya hesapları ile kişilerin hukuka aykırı olarak hedef gösterilmesine veya çevrimiçi şiddete maruz bırakılmasına sebep olacak şekilde işlenmektedir. Örneğin; açılan sahte sosyal medya hesaplarından kişinin telefon numarasının veya özel fotoğraflarının paylaşılması, bu hesaplardan sahte ve cinsel içerikli özel yazışmalar yapılarak kişinin gündelik hayatını etkileyecek bir intiba yaratılması... Yargıtay eski tarihli bir kararında başkası adına sahte bir sosyal medya hesabı açılıp bu hesaptan cinsel içerikli mesajlar paylaşılmasında hem kişisel verilerin hukuka aykırı ele geçirilmesi hem de hakaret suçunun oluştuğundan bahisle karar vermiştir.³

³ Detaylı bilgi için bakınız: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2606124>

Bilişim Sistemine Girme (TCK md. 243)

Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına hukuka aykırı olarak giren, orada kalan veya sistem içi ya da diğer sistemler arası veri nakillerini izleyen kişi söz konusu yasa hükmüncce cezalandırılır. Bu fiilin verilerin yok olmasına sebep olduğu hallerde ise kişinin alacağı ceza artırılır.

Çevrimiçi şiddetin bir yansıması olarak, bilgisayar özellikli cihazlar ya da bilişim sistemine belirli/casus yazılımların kullanılması suretiyle hukuka aykırı olarak girilmesi ile bu suç işlenebilir. Bu sistemlere girilmesi ile beraber kişinin kişisel verilerine erişilmesi, bu içeriklerin hukuka aykırı yayılması vs. gibi başkaca suçlar da meydana gelebilir. Bu veriler sistemde/bilgisayarda halihazırda kayıtlı olan veriler olabileceği gibi sisteme/bilgisayara sızma sonucu sonradan hukuka aykırı olarak kaydedilen veriler de olabilir.

Örneğin; kişinin sosyal medya hesaplarına veya e-mail adresine erişip cinsel içerikli mesajlaşmaların ya da görüntülerinin ifşa edilmesinde hem bilişim sistemlerine ilişkin hem de özel hayatın gizliliğinin ihlali gibi birden fazla suç meydana gelecektir.

DeepFake Teknolojisi ile Sahte Cinsel İçerikli Görüntü Üretme ve Paylaşma

Deepfake, genellikle yapay zeka veya makine tekniklerini kullanarak sahte ya da manipüle edilmiş bir video veya ses kaydı oluşturulmasıdır. Bu teknoloji, kişinin görüntüsünü veya sesini alır ve genellikle gerçekçi bir şekilde başka bir bağlamda kullanır. Son zamanlarda bu teknoloji kişilerin yüzleri dijital olarak başka bir yüze yerleştirilerek rıza dışı porno/cinsel içerikli görüntüler için kullanılmaya başlanmıştır. Teknolojinin her geçen gün gelişmesi hem bu hukuka aykırı fiilin yaygınlaşmasına hem de çürütülmesi giderek zorlaşan video ve ses kayıtlarının yaratılmasına neden olmaktadır.

Türk Hukukunda henüz suç olarak düzenlenmeyen bu durum açısından ceza belirlenmesinin ne şekilde yapılacağı gün geçtikçe daha çok önem kazanmaktadır. Bu görüntülerin veya ses kayıtlarının yaratılması ya da bu kayıtların internet ortamında paylaşılması farklı hukuki değerlendirmelere tabi olacaktır.

Örneğin; DeepFake teknolojisi ile yaratılan videolarda kullanılan fotoğrafların/görüntülerin elde edilme şekline dair bir belirleme yapılmalıdır. Eğer bu fotoğraflar rızasız, hukuka aykırı şekilde ele geçirildiyse özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan bahsedilebilecektir. Ancak kişinin daha önce kendi rızasıyla yayınladığı fotoğrafların kullanılması kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme ya da ele geçirme suçunun tartışılmasını beraberinde getirir. Kişinin fotoğraf ve ses kayıtlarının "cinsel içerikli bir görüntüde yer alması" bu kişiye karşı kişinin şeref ve haysiyetine saldırı teşkil eden bir fiil de olduğundan hakaret suçunun meydana gelebileceği de değerlendirilebilir.

Ancak Türk Ceza Kanununda veya diğer kanunlarda bu teknoloji ve beraberinde getirdiği fiillere ilişkin hukuki bir düzenleme bulunmadığından somut olaya göre değerlendirme yapılmasının en uygun durum olacağı unutulmamalıdır.

5- Başvurulabilecek Mekanizmalar

Çevrimiçi cinsel şiddete maruz kalınması sonrası kişinin içinde bulunduğu durum gereği şikayetçi olmak istememesi, şikayetçi olmaktan korkması veya kendisine inanılmayacağından endişe etmesi olağandır. Kişi kendini bu sebeple yalnız ve suçlu hissedebilir. Çoğu zaman faillerin amacı, bu kaygıyı yaratarak kişileri sosyal izolasyona zorlamak ve yalnızlaştırma yoluyla kişi üzerinde hakimiyet kurmaktır. Ancak unutulmamalıdır ki, şiddet her zaman failin suçudur. Harekete geçmesek dahi, cinsel şiddete maruz bırakılanlar olarak yaşadığımız şiddet karşısında destek isteyebileceğimiz ve başvurabileceğimiz mekanizmaların var olduğunu bilmeliyiz. Hukuki mekanizmaları kullanabileceğimizi ve bu süreçte yalnız olmadığımızı hatırlamalıyız.

Eğer şikayetçi olmaya karar verirsiniz; bunun için size en yakın karakola gidip kolluk kuvvetlerinden veya adliyelerde bulunan Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Birimleri'nden 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a dayanarak uzaklaştırma kararı ve koruma tedbir kararı çıkarılmasını talep edebilirsiniz.

Tedbir kararı; 6284 sayılı Kanun kapsamında, şiddete maruz bırakılan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunması adına hâkim, kolluk görevlileri ve mülkî amirler tarafından, istek üzerine veya resen verilecek, kişileri korumaya yönelik kararları ifade eder.

Uzaklaştırma kararı da kişinin korunmak adına 6284 sayılı kanuna göre talep edebileceği koruma tedbirlerinden biridir. Bunun dışında da ilgili kanun şiddete maruz bırakılan veya bırakılma tehlikesi bulunan kişilere sığınak hakkı, geçici (yakın) koruma, kimlik değişikliği, adres ve kişisel bilgilerin gizlenmesi, şiddet uygulayanın silahını polise teslim etmesi, geçici velayet, tedbir nafakası, geçici maddi yardım, aile konutu şerhi, genel sağlık sigor-

tası gibi haklar sağlar. Daha ayrıntılı bilgi için 6284 sayılı kanunu veya bu konuda hazırlamış olduğumuz bilgi notunu inceleyebilirsiniz.

Şikayet sürecine karar verildiğinde kişi, elindeki delillerle kendisine en yakın karakola giderek kolluk görevlilerine veya adliyeye giderek nöbetçi savcıya ifadesini verip şikayetçi olabilir. Bu süreçte önemli olan, iddiaları kanıtlayacak ve failin cezalandırılmasını sağlayabilecek delilleri ortaya koyabilmektir. Her suç ve fiil açısından delillendirme aşaması farklılık gösterse de, şiddet davranışını ispatlamaya yönelik her türlü ses kaydı, mesajlaşma ekranının görüntüsü, video, fotoğraf, ses kaydı, döküman vs. gibi belgeler ve ayrıca şiddet fiiline ilişkin tanıklıklar da delil olarak gösterilebilir.

İzinsiz alınan ses kaydı veya görüntü kaydı hukuka aykırı delil kabul edilse de, bazı durumlarda suçu ispatlamaya yönelik başkaca delil sunmak mümkün olmadığında delil hukuka uygun hale gelebilir. Bu nedenle, elde bulunan ve suçu ya da suçsuzluğu ispatlamaya yönelik her türlü delilin dosyaya sunulması önemlidir.

Elinizde hiçbir delilin olmadığı veya kalmadığı/yok edildiği durumlarda da şikayetçi olabilirsiniz. 6284 sayılı Kanun gereği şikayet sırasında delil veya belge sunma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak uygulamada bunun talep edildiği ve delil yokluğunda koruma tedbirinin çıkarılmadığı durumlar görülmektedir.

Karakola başvuru yaptığınızda ilgili memur ifadenizi ve varsa delillerinizi alır **ancak** kolluk amirinin bu kararı verebilmesi için yüksek derecede acillik durumu ve gecikmesinde sakınca bulunan bir halin varlığı gereklidir. Bu hallerin mevcut olması durumunda kolluk amiri evraki, en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hakimın onayına sunar. Hâkim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kabul edilmemiş sayılır. Sonuç olarak kolluk amirinin koruma tedbiri kararı verebilmesi bir istisna halidir.

Bu nedenle bizzat adliyeye giderek Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Birimleri'ne şikayetinizi ve talebinizi, varsa delillerinizle birlikte iletmek hukuki süreçte yararınıza olabilir. Talep, Aile Mahkemesi Hakimi tarafından değerlendirilir ve karar verilir. Koruma kararları en çok 6 ay verilebilmekte, eğer koruma kararının devam etmesi istenirse verilen sürenin bitmesine yakın tekrar talepte bulunulması gerekmektedir.

Eğer 18 yaşın altındaysanız, özel olarak kurulmuş Çocuk Büro Amirlikleri sizleri gereken birimlere yönlendirecektir. Adli destek almak istediğinizde kendinize en yakın karakola gidebilirsiniz. Bu durumda yaşınızın tespiti ardından sizi Çocuk Büro'ya ya da Çocuk İzlem Merkezi'ne sevk edeceklerdir. Sizin talebiniz olmaksızın tarafınıza avukat ataması yapılacak ve gereken koruma tedbirleri savcılık kararı ile sizin beyanlarınız doğrultusunda alınacaktır.

Eğer avukat desteği alabileceğiniz ekonomik durumunuz yoksa, bulunduğunuz şehirdeki baroya giderek bünyesinde yer alan, şiddete maruz bırakılanlar veya kadın hakları ile ilgili çalışmalar yürüten kurul ve komisyonlardan destek alabilirsiniz. **Ceza yargılamasının her aşamasında (karakol, savcılık, mahkeme) avukat talebinde bulunabilirsiniz.** Şartlar uygun olduğunda tarafınıza ücreti Adalet Bakanlığı tarafından karşılanan bir avukat ataması yapılacaktır. Buna CMK avukat ataması denilmektedir. Ayrıca şiddet ile alakalı çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarından destek isteyebilirsiniz.

6- Sonuç ve Destek Kaynakları

Bu bilgi notu ile, şiddete maruz bırakılan bireylerin sahip oldukları haklar hakkında bilgi edinmelerini ve haklarını koruma sürecinde ihtiyaç duydukları desteği bulmalarını amaçladık. Adalet arayışı, bireyin kendini güvende hissetmesini ve yaşadığı şiddetin karşılığını bulmasını sağlayan önemli bir süreçtir; ancak bu sürece başlarken haklarımızı bilmek ve farkında olmak, bize dayanıklılık ve güç kazandırır. Şiddetin her türüsünde, özellikle de cinsel şiddet gibi toplum sağlığı konularında, bilinçli olmak ve destek mekanizmalarını bilmek, hem fiziksel hem de duygusal iyileşme sürecini destekler.

Bu bilgi notu aracılığıyla, cinsel şiddetten sağ kurtulanların yalnız olmadığını, haklarının koruma altında olduğunu ve gerektiğinde başvurabilecekleri çeşitli hukuki ve sosyal destek mekanizmaları bulunduğunu hatırlatmak istiyoruz. Şiddete karşı mücadelede, haklarımızı savunmak için adımlar attıkça güçleniriz. Bu süreçte yalnız olmadığınızı bilmemiz, mücadelede en önemli desteklerden biridir.

Unutulmamalıdır ki, cinsel şiddetten hayatta kalanlar olarak yaşadığınız bu süreç bizim suçumuz değil ve şiddet failinin sorumluluğundadır. Bu yolda adım atarken, haklarınızı talep etme, koruma önlemleri talep etme ve desteğe başvurma haklarına sahibiz. Hukuki süreçler karmaşık ve zorlayıcı olabilir, ancak yanınızda olan profesyoneller, avukatlar ve sivil toplum kuruluşları ile bu süreci birlikte yürütebiliriz.

Cinsel şiddet, toplum olarak birlikte üstesinden gelmemiz gereken bir toplum sağlığı sorundur. Hayatta kalanların sesine kulak veriyor, onlara inanıyoruz ve şunu tekrar vurguluyoruz: Birlikte daha güçlüyüz, yalnız değiliz.

TÜRKİYE GENELİNDE ŞİDDET DURUMLARINDA ULAŞILABİLECEK ACİL DESTEK TELEFON HATLARI

ALO 112 Acil çağrı merkezi (Her türlü şiddet durumu için 7/24 aranabilir)

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı
(Merkezlerde yüz yüze hizmet alınabilir.)

ALO 157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Danışma Merkezi: 0212 292 52 31
(Hafta içi saat: 10:00-16:30 arası ulaşılabilir)

Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı: 0212 656 96 96 - 0549 656 96 96

Kadın Meclisleri Danışma Hattı: 0212 912 42 43

Whats app hattı: 0505 004 11 98 - 7/24 ulaşılabilir

SPOD LGBTİ+ Danışma Hattı: 0850 888 5428 (Resmi tatiller, pazartesi, salı ve cumartesi hariç 12.00-18.00 saatleri arasında ulaşılabilir.)

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Acil Yardım Hattı:
0212 656 96 96 - 0549 656 96 96

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadın Destek Hattı 7/24: 444 80 86

KAMER Vakfı 7/24: 0530 664 44 10

(*) CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

ŞİKAYET EDEN : Ad-Soyad (T.C. Numarası)
Adres

Şikayet eden kişi kimlikte yazdığı şekilde adını soyadını ve ikamet adresini “ŞİKAYET EDEN” bölümüne yazar.

ŞİKAYET EDİLEN : Fail belli ise;
Ad-Soyad (T.C. Numarası varsa mutlaka yazılmalı)
Adres (Biliniyorsa mutlaka yazılmalı)
Telefon Numarası (Biliniyorsa mutlaka yazılmalı)

Fail belli değilse;
FAİLİ MEÇHUL

ŞİKAYET EDİLEN bölümüne, şikayet edilen kişinin kimliği belli değilse “faili meçhul”, kimliği belli ise adı, soyadı (varsa TC numarası), varsa adresi, varsa telefon numarası mutlaka yazılmalıdır.

SUÇLAR : Gerçekleştiğini düşünülen suç/suçlar yazılır.

Örneğin;

- 1- Tehdit (TCK m. 106)
- 2- Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali (TCK m.134)

SUÇ TARİHİ : xx.xx.202x ve devamında varsa diğer tarihler

AÇIKLAMALAR

Bu kısımda olay, kişiler ve tarihler de belirtilerek özetlenmeli, oluşan veya oluştuğu düşünülen suçlar kronolojik olarak sıralanmalıdır. Olayı istediğimiz uzunlukta ve detayları ile yazabilirsiniz.

HUKUKİ NEDENLER: Türk Ceza Kanunu ve ilgili mevzuat

DELİLLER: Konuya dair elinizde bulunan her türlü yazılı, görüntülü veya sesli delil, yazışma ekran görüntüleri, varsa internet adresleri ile buraya yazılmalı, tespit edilen/edilecek IP adresleri tanık ve sair deliller.

NETİCE ve TALEP: Yukarıda açıklamış olduğum ve re'sen gözetilecek nedenlerle şüphelinin üzerine atılı suçları işlediği sabit olduğundan ilgili suçlardan cezalandırılması için gereğinin yapılmasını ve soruşturma süreci için tarafıma müdafii atanmasını saygılarımla arz ve talep ederim.//....//202..

Şikayetçi
Ad-Soyad
(imza)

 cinselsiddetlemucadele

 cs_mucadele

 cinselsiddetlemucadelederneği

 CinselŞiddetleMucadeleDerneği

www.cinselsiddetlemucadele.org - info@cinselsiddetlemucadele.org